

Diferents columnes de gent militant havien de sortir el 4 de juliol de 1976 cap a Barcelona, una de les quals des de la Sénia, per a reclamar llibertat, amnistia i autogovern i que la mort de Franco no quedés en un no res. Alguns dels instigadors de la marxa a les Terres de l'Ebre van patir el setge de la policia i ni tan sols van poder participar de l'acció.

Mig segle de la Marxa per la

Terres de l'Ebre David Benito

El 20 de novembre de 1975, Franco va morir, però no les seues estructures, ni la gent que l'havia acompanyat fins llavors. La societat volia democràcia, i per això, clandestinament, se va organitzar la Marxa per la Llibertat, que començaria el 4 de juliol de 1976. Tot, però, no va ser fàcil. Jaume Antich, qui anys més tard va ser alcalde d'Ulldecona, ho va comprovar abans, fins i tot, que la Marxa de la Llibertat intentés sortir de la Sénia, un dels punts de l'inici. Unes setmanes abans, la Guàrdia Civil se va presentar a casa seua, a Ulldecona. Ell era treballant en una fàbrica de pinsos de Roquetes i va ser la seua dona qui el va avisar per telèfon. Quan va tornar, els agents l'esperaven.

El van portar primer a la caserna i després a Tortosa, on va passar unes 24 hores en dependències policials. Durant l'interrogatori, recorda, el comissari va dir una pistola damunt de la taula. Aquella escena resumix força bé el país del juliol de 1976. El dictador havia mort, però bona part de les estructures de la dictadura continuaven al mateix lloc. I la Marxa de la Llibertat, que pretenia recórrer Catalunya reclamant llibertat, amnistia i autogovern, se convertiria en una de les demostracions més visibles d'aquella contradicció.

La Marxa havia nascut com una mobilització no-violenta destinada a portar les reivindicacions democràtiques més enllà de Barcelona. La idea era recórrer el país en diverses columnes, entrar als pobles, celebrar actes i fer visible una oposició al franquisme que durant dècades havia hagut d'actuar clandestinament.

Una d'aquelles columnes era la de Rafael Casanova, que havia de sortir de la Sénia. Durant els mesos previs s'havia anat formant una xarxa d'activistes d'Ulldecona, Alcanar, Tortosa, la Sénia i altres poblacions. Hi havia militants de partits clandestins, partits d'esquerres, però tam-

bé persones vinculades a moviments culturals i ciutadans sense una adscripció política concreta.

Jaume Antich hi va arribar des de la JARC, la Joventut Agrícola i Rural Catòlica. Eren moviments d'Església que, explica, havien evolucionat cap a un compromís social cada vegada més explícit. **"A poc a poc vam anar derivant més a una conscienciació social i a la necessitat de les llibertats"**, recorda.

Aquella xarxa tenia un dels seus principals punts de trobada a Tortosa. Antich situa les reunions preparatòries a la Casa Diocesana i recorda participants procedents de diversos pobles de la diòcesi, també del nord del País Valencià. Durant l'abril i el maig s'hi van fer reunions, se va recollir material i es va preparar la mobilització.

Dos implicats en l'acció reivindicativa del 76 en recorden els moviments clandestins

Jaume Antich i Joan Beltran van patir repressió pel seu compromís polític

El testimoni de l'historiador Joan Beltran, referent en la recerca sobre les víctimes ebreques del nazisme i aleshores un jove de vint anys d'Alcanar, coincideix a situar Tortosa com el centre de coordinació del territori. Ell mateix havia assistit un parell de vegades a reunions que recorda perfectament com a secretes. **"Allí féiem les reunions clandestines"**, explica. Beltran recorda Antich com un dels encarregats de mantindre connectats els diferents grups locals: **"Ell era el que ens coordinava d'alguna manera"**.

No era una organització homogènia. A Alcanar, Beltran recorda persones del PSUC, del PSAN, socialistes i altres sensibilitats polítiques. Antich, per la seua banda, encara no milita-

Imatge d'un grup de participants en la Marxa per la Llibertat al Priorat. / ROBERT RAMOS

va en cap partit i se situava dins l'òrbita de l'Assemblea de Catalunya com a no-alineat. Les diferències ideològiques quedaven, momentàniament, en segon pla. **"Hi estàvem tots, la finalitat comuna era el canvi de la dictadura"**, resumix Beltran.

La Marxa de la Llibertat va ser prohibida pel govern de Manuel Fraga Iribarne abans de començar. I a mesura que s'acostava el 4 de juliol, la vigilància sobre els organitzadors va augmentar. A Antich, la policia ja el tenia localitzat. Després de ser traslladat a Tortosa, va passar la nit sobre una superfície de formigó als baixos de la comissaria. L'endemà, els agents el van ordenar asseure's en una cadira de fusta. En aquell moment va pensar que el tortura-

rien, tot i que només el van fotografiar. La temor, però, no necessitava que la tortura arribés a produir-se. Que fos versemblant ja explica fins a quin punt la mort de Franco no havia suposat una ruptura immediata amb les pràctiques repressives de la dictadura.

DETENCIONS I DANYS PSICOLÒGICS Joan Beltran va viure una situació semblant a Alcanar. Participava en l'organització local i distribuïa informació. La Guàrdia Civil també el va identificar abans de la Marxa. **"A mi em van controlar de seguida perquè jo anava passant informació i llavors em van detenir"**, recorda.

Va passar un dia retingut a la ca-

serna d'Alcanar, juntament amb un altre company. En el seu cas tampoc hi va haver violència física. **"No em van tocar, sí que intentaven fer danys psicològics, te pegaven crits, per exemple"**, explica. La vigilància continuaria després de sortir de la caserna. Beltran recorda que tot just començava a festejar i que els agents també el vigilaven. **"Venien a esperar-me que acabés de festejar perquè em seguien"**, relata.

El 4 de juliol de 1976 havia de començar la Marxa. A les Terres de l'Ebre, la columna Rafael Casanova havia de sortir de la Sénia. L'operatiu policial, però, va fer pràcticament impossible que l'inici es desenvolupés com estava previst. Controls de la Guàrdia Civil barraven els accessos